

2018 m. Davoso deklaracija

Kultūros ministrų konferencija
2018 m. sausio 20–22 d., Davosas, Šveicarija

Siekiant aukštos kokybės *Baukultur* Europai

Mes, Europos kultūros konvenciją pasirašiusių šalių ir Europos Tarybos valstybių stebėtojų kultūros ministrai ir delegacijų vadovai, taip pat UNESCO, Tarptautinio kultūros paveldo išsaugojimo ir restauravimo tyrimų centro (ICCROM), Europos Tarybos ir Europos Komisijos, Europos architektų tarybos, Europos teritorijų planavimo tarybos, „ICOMOS International“ ir „Europa Nostra“ atstovai, susirinkę 2018 m. sausio 20–22 d. Davose, Šveicarijoje, Šveicarijos Konfederacijos prezidento ir Federalinio vidaus reikalų departamento vadovo Alaino Berseto kvietimu, 2018-aisiais – Europos kultūros paveldo metais, kasmetinio Pasaulio ekonomikos forumo išvakarėse,

atsižvelgdami į dabartinius iššūkius, įskaitant ilgalaikius ekonominės ir finansinės krizės padarinius, ketvirtąją pramonės revoliuciją, greitėjančią urbanizaciją, periferinių regionų mažėjimą, migraciją ir socialinius pokyčius, didėjančią nelygybę, klimato kaitą ir žalą aplinkai, taip pat didelį jų poveikį mūsų gyvenamajai aplinkai;

žinodami apie svarbiausius veiksmus, kurių ėmėsi tarptautinė bendruomenė, siekdama įtraukesnio ir tvaresnio pasaulio, taip pat apie neatidėliotiną būtinybę stiprinti šias pastangas ir plėtoti naujus metodus, kaip saugoti bei remti Europos užstatytos aplinkos kultūros vertybes;

pripažindami, kad aukštos kokybės užstatyta aplinka atlieka svarbų vaidmenį siekiant tvarios visuomenės, kuriai būdinga aukšta gyvenimo kokybė, kultūrų įvairovė, asmeninė ir kolektyvinė gerovė, socialinis teisingumas ir sanglauda bei ekonominis veiksmingumas;

žinodami apie kokybės blogėjimo tendenciją tiek užstatytoje aplinkoje, tiek atvirose kraštovaizdžių erdvėse visoje Europoje, akivaizdžią iš statybos sumenkinimo, projektavimo vertybių stokos, įskaitant rūpinimosi tvarumu stoką, beveidžių miestų plėtros ir neatsakingo žemės plotų naudojimo, istorinių pastatų būklės blogėjimo ir regioninių tradicijų bei tapatumo praradimo;

žinodami, kad jau pats laikas imtis priemonių, užtikrinsiančių, kad dėl dabartinių ir būsimų socialinių, ekonominių, aplinkos ir klimato pokyčių ir tendencijų toliau neblogėtų užstatytos aplinkos kokybė, ir kad šiais pokyčiais ir tendencijomis būtų pasinaudota kaip tobulinimo galimybėmis, ir suprasdami, kad 2018-ieji – Europos kultūros paveldo metai, kurių siekis – pripažinti istorinę užstatytos aplinkos reikšmę, yra tam tinkamas laikas;

pabrėždami, kad kiekvienas, nepaisant kilmės, turi teisę patirti kultūrinę aplinką, ja dalytis ir jai priklausyti, kad būdai, kaip mes kartu gyvename ir vystomės kaip visuomenė, yra iš esmės kultūriniai, ir kad mūsų gyvenamosios aplinkos formavimas, visų pirma, yra kultūrinis veiksmas,

pareiškiamė:

Svarbiausias kultūros vaidmuo užstatytoje aplinkoje

1. Kultūra užtikrina ir skatina ekonominę, socialinę ir aplinkos tvarumą. Ji formuoja mūsų tapatumą ir apibrėžia mūsų palikimą. Taigi, kultūra privalo tapti pagrindiniu plėtros politikos klausimu, taip pat būtina pabrėžti jos įnašą į visuotinę gerovę. Nebus įmanomas joks demokratinis, taikus ir tvarus vystymasis, jei kultūra nebus dėmesio centre.
2. Politika privalo akcentuoti į kultūrą orientuoto ir tvaraus požiūrio į vystymąsi visur ir visais lygiais poreikį. Būtina pabrėžti Europos kraštovaizdžių ir kultūros paveldo vertę ir nepakeičiamumą, akcentuojant ne tik miestus ir miestų teritorijas, bet ir periferines bei kaimo vietoves ir jų sujungiamumą.
3. Skubiai reikia holistinio, į kultūrą orientuoto požiūrio į užstatytą aplinką ir humanistinio požiūrio į tai, kaip mes kolektyviai formuojame gyvenamąsias vietas ir ką po savęs paliekame.

***Baukultūr* koncepcija**

4. *Baukultūr* koncepcija aprėpia visą žmogaus veiklą, keičiančią užstatytą aplinką. Visa užstatyta aplinka, įskaitant kiekvieną suprojektuotą ir pastatytą objektą, kuris įterpiamas į natūralią aplinką ir tampa su ja susijęs, turi būti suprantama kaip viena visuma. *Baukultūr* apima esamus pastatus, įskaitant kultūros paveldo paminklus ir kitus elementus, taip pat šiuolaikinių pastatų, infrastruktūros, viešųjų erdvių ir kraštovaizdžio projektavimą ir statybą.
5. Be architektūros, konstrukcijų ir kraštovaizdžio projektavimo ir materialaus įgyvendinimo, *Baukultūr* koncepcija taip pat išreiškia planuojant statybos projektus, infrastruktūrą, miestus, kaimus ir atvirą kraštovaizdį.
6. *Baukultūr* remiasi tiek išsamiais statybos metodais, tiek didelio masto transformacijomis ir plėtra, apimdama tradicinius ir vietos statybos įgūdžius bei novatoriškas technologijas.

Mūsų aukštos kokybės *Baukultūr* vizija

7. Mums skubiai reikia naujo pritaikomo požiūrio į užstatytos aplinkos formavimą – tokio, kuris būtų įtvirtintas kultūroje, aktyviai skatintų socialinę sanglaudą, užtikrintų aplinkos tvarumą ir prisidėtų prie visų sveikatos ir gerovės. Tai yra aukštos kokybės *Baukultūr*.
8. Užstatytos aplinkos projektavimas, ryšiai tarp objektų ir jų užstatytos ir natūralios aplinkos, erdvės darna, mastas, medžiagiškumas – visi šie veiksniai tiesiogiai veikia mūsų gyvenimo kokybę. Taigi, aukštos kokybės *Baukultūr* išreiškiamą sąmoningai ir gerai apsvarsčius projektuojant kiekvieną statybos ar kraštovaizdžio formavimo veiklą, į pirmą vietą iškeliant kultūros vertybes, o ne trumpalaikę ekonominę naudą. Todėl aukštos kokybės *Baukultūr* ne tik atitinka funkcinius, techninius ir ekonominius reikalavimus, bet ir patenkina žmonių socialinius bei psichologinius poreikius.

9. Kultūros paveldas yra esminis aukštos kokybės *Baukultur* elementas. Tai, kaip mes šiandien naudojame, prižiūrime ir saugome savo kultūros paveldą, bus itin svarbu tolesnei aukštos kokybės užstatytos aplinkos plėtrai.

Aukštos kokybės *Baukultur* nauda visuomenei

10. Aukštos kokybės *Baukultur* stiprina mūsų vietos jausmą. Įgalindama žmones susitapatinti su savo gyvenamąja vieta, ji sudaro palankias sąlygas integruotai ir darniai visuomenei, neutralizuoja diskriminaciją ir radikalėjimą, taip pat skatina integraciją ir pilietinį sąmoningumą. Tai svarbu ne tik miestų centrams ir istorinėms vietoms, bet ir kiekvienam Europos gyvenamosios aplinkos aspektui – priemiesčių ir kaimų vietovėms, gyvenvietėms, pramoninėms zonoms ir infrastruktūrai.

11. Aukštos kokybės *Baukultur* puoselėja gyvybingus ir mišrios paskirties gyvenamuosius rajonus. Ji kuria užstatytą aplinką, apimančią šiuolaikinę kultūrų raišką, bet atsižvelgiančią ir į kultūros paveldą. Ji užtikrina tvarias gyvenimo sąlygas ir didina socialinį atsparumą, kurdama tinkamą, įperkama ir prieinamą būstą.

12. Aukštos kokybės *Baukultur* saugo aplinką. Ji remia tvarų transportą ir atsakingą žemės plotų naudojimą, didina miestų žaliąsias erdves ir skatina sveikatinimą bei bioįvairovę.

13. Aukštos kokybės *Baukultur* kuria papildomą ekonominę vertę per kokybiškesnes ir patvaresnes vertybes bei palankias sąlygas ekonominiam visuomenės klestėjimui. Ji tvariai naudoja išteklius ir užtikrina, kad ateities kartos taip pat galėtų gauti naudos iš teigiamos socialinės ir ekonominės plėtros.

Siekiant aukštos kokybės *Baukultur*

14. Aukštos kokybės *Baukultur* reikalauja tinkamai suderinti kultūrinius, socialinius, ekonominius, aplinkos ir techninius planavimo, projektavimo, statybos ir pritaikomo pakartotinio naudojimo aspektus, siekiant visuotinės gerovės.

15. Aukštos kokybės *Baukultur* privalo būti įtraukta į atitinkamus teisinius dokumentus. Svarbiausias tikslas – visos užstatytos aplinkos, įskaitant kultūros paveldą, aukšta kokybė – turi būti privalomas visai veiklai, turinčiai teritorinį poveikį. Į aukštos kokybės reikalavimą turi būti atsižvelgiama taip pat, kaip ir į ekonominius ar techninius interesus. Taikomi standartai ir normos taip pat turėtų būti suderinami su aukštos kokybės tikslu.

16. Aukštos kokybės *Baukultur* gali atsirasti tik tarpdalykinio diskurso aplinkybėmis ir esant daugialypiam ir tarpsektoriniam politikos formuotojų, kompetentingų institucijų ir specialistų bendradarbiavimui. Kadangi ši koncepcija apima kūrybinius, funkcinius ir socialinius aspektus, visos susijusios disciplinos ir specialistai turi dalyvauti vienodomis sąlygomis. Vienas iš svarbiausių aukštos kokybės skatinimo priemonių pavyzdžių yra tarpdalykiniai, plačiai diskutuojami projektų konkursai. Siekiant sėkmingos aukštos kokybės *Baukultur* reikalingas pilietinės ir informuotos bei jautrios visuomenės įsitraukimas.

17. Aukštos kokybės *Baukultur* ragina dėti pastangas švietimo ir sąmoningumo didinimo srityje siekiant priimti geresnius sprendimus dėl *Baukultur*. Visos suinteresuotosios šalys – tiek viešasis, tiek privatusis sektoriai – atsako už mūsų užstatytos aplinkos, kuri bus perduota ateities kartoms kaip palikimas, kokybę.

Pabrėždami, kad *Baukultur* kaip visuotinė gerovė yra bendra vyriausybių, organizacijų ir privačiojo sektoriaus atsakomybė ir kad reikia skubiai didinti sąmoningumą sprendiniais kultūriniais, socialiniais, ekonominiais, aplinkos ir techniniais klausimais,

isipareigojame:

18. integruoti ir populiarinti aukštos kokybės *Baukultur* idėjas ir principus visoms suinteresuotosioms šalims, įskaitant kitus vyriausybių ir plačiosios visuomenės narius, ypač jaunus asmenis, ir aktualiai bei tinkamai akcentuoti jos teigiamą poveikį visuomenei;

19. įgyvendinti geresnę politiką, apimančią į kultūrą orientuotą *Baukultur* koncepciją, ir integruoti aukštos kokybės *Baukultur* viziją kaip pagrindinį politikos tikslą;

20. remti tolesnius veiksmus ir priemones, prisidedančias prie aukštos kokybės *Baukultur* vizijos skatinimo ir įgyvendinimo;

21. raginti visas – tiek viešąsias, tiek privačiąsias – suinteresuotąsias šalis pripažinti teigiamą aukštos kokybės *Baukultur* poveikį visuotinei gerovei, taip pat pripažinti savo atsakomybę prisidėti prie jos įgyvendinimo, ypač kalbant apie su *Baukultur* susijusias investicijas;

22. raginti kitus pasaulio regionus pripažinti aukštos kokybės *Baukultur* vertę ir prisijungti prie proceso;

23. vėl susirinkti ne vėliau kaip po 10 metų ir įvertinti bei aptarti pažangą, padarytą siekiant aukštos kokybės *Baukultur* Europai.

Davosas (Šveicarija), 2018 m. sausio 22 d.